

8. Коновалов А., Коновалова О. Коллектив как средство социализации подростка / Народное образование.

Матус В.В.

РОЛЬ КОЛЛЕКТИВА В ФОРМИРОВАНИИ ЛИЧНОСТИ УЧЕНИКА

Статья посвящена проблеме формирования личности ученика в учебно-воспитательных коллективах, влияния общественного мнения на развитие индивидуальности.

Ключевые слова: коллектив, воспитание, общественное мнение, формирование личности.

Matus V.V.

THE ROLE OF THE GROUP IN THE PUPIL'S PERSONALITY SHAPING

The article deals with the formation of the student's personality in educational groups, the influence of public opinion on the development of the personality.

Key words: educational group, education, public opinion, the formation of the personality.

УДК 378.095

Одінцов М.В.

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ФОРМУВАННЯ
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ
ТЕХНІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
МЕТОДАМИ ТА ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

Стаття присвячена процесу формування здорового способу життя студентів технічних вищих навчальних закладів методами та засобами фізичної культури і спорту.

Ключові слова: формування, здоровий спосіб життя, методи та засоби фізичної культури і спорту.

Постановка проблеми. На сучасному етапі реформаційних перетворень в Україні здоров'я громадян, студентської молоді є одним із складників національного розвитку. Збереження та зміцнення здоров'я молоді, студентів є одним із головних завдань соціальної програми нашої держави, здоров'я нації – міцність держави.

У контексті наголошеного в представленому дослідженні розглядається система методів фізичного виховання, що забезпечує формування здорового способу життя студентів технічних вищих навчальних закладів.

Аналіз основних досліджень. Проблемам здоров'я студентської молоді присвячено багато праць, досліджень.

Дослідники Войтенко В.П., Волошин О.В., Давиденко Д.Н., Петленко В.П. [1-4] відзначають, що серед причин безвідповідального ставлення молоді до здоров'я можна виділити: незнання особливостей свого розвитку, відсутність систематичної, цілеспрямованої просвітницької роботи в цьому напрямку. Тривогу викликає у деяких авторів [5,6] несформованість у студентів стійкої мотивації до тривалого, здорового життя, відсутність спеціальних знань, переконань у необхідності дотримуватися здорового способу життя, обмеження впливу руйнівних факторів, що призводять до втрати здоров'я. Навіть студенти старших курсів вищих навчальних закладів не сформували достатньої кількості знань про способи збереження та зміцнення здоров'я. Проблеми формування здорового способу життя студентів технічних вузів, та ще й методами фізичного виховання, приділяється недостатньо уваги.

Мета дослідження: з'ясувати педагогічні умови, що впливають на стан здоров'я студентів вищих технічних закладів, виділити можливі напрямки формування здорового

способу життя методами, засобами фізичного виховання і спорту, розробити методичні рекомендації з цієї проблеми для студентів і викладачів.

Основна частина. Перш, ніж розглядати методи, засоби формування здорового способу життя студентів ми з'ясували причини які негативно впливають на здоров'я студентів технічних вищих навчальних закладів. Серед причин, що негативно впливають на стан здоров'я студентів слід виділити наступне. Навчання для всього студентства, і з певною особливістю для студентів технічних вищих навчальних закладів, – це складний розумовий і фізичний процес. Та ще на цей процес накладаються соціальні умови життя і особливості умов навчання студентів. Це специфіка предметів – більшість технічних дисциплін перевантажена математичними формулами, розрахунками, напруженою роботою з комп'ютерною та іншою технікою. Робота в майстернях та лабораторіях з їх специфічним кліматом, наявність різного роду вібрацій, механічних коливань високого і низького діапазону, електромагнітних випромінювань, наявність не бажаних газів, недостатня освітленість тощо. Не завжди сприятливі умови в цехах на виробництві, де відбуваються технологічні практики. Не сприяють здоров'ю студентів і навчальні перевантаження, сидячий стиль роботи, без достатнього перебування на свіжому повітрі. Все це призводить до того, що за результатами експрес-оцінки соматичного здоров'я студентів воно виглядає так: 13,4% юнаків 1 курсу мають 4 рівень, 9,1% – 5 (вище за середній і високий) рівні здоров'я, це так званий безпечний рівень здоров'я (БРЗ). У студентів четвертого курсу спостерігається прогресуюче зниження стану фізичного здоров'я і тільки 3,9% обстежених можна класифікувати як таких, що володіють 4 рівнем і 6,8% – 5 рівнем здоров'я. У дівчат ця тенденція має загрозливий характер [7].

При дезорганізації особистості студента страждає основна складова феномену здоров'я – психічна, яка визначає мотиви поведінкових реакцій людини, згідно з її біосоціальною сутністю. Цей стан характеризується хронічною втомою, звуженням кола інтересів, зниженням імунологічної реактивності, появою тривожної реакції та підсвідомого страху.

Значна частина студентів потребує психолого-педагогічної та психологічної допомоги, необхідно посилити виховну роботу спрямовану на усунення шкідливих звичок, громадської апатії, активно залучати студентів до здорового способу життя. Надаючи допомогу студентам, слід акцентувати увагу на індивідуальній підтримці в саморозвитку та самовдосконаленні кожного студента. Необхідно підсилити гуманістичну спрямованість і фізичне виховання, більше уваги звертати на мотивацію занять фізичною культурою і спортом як найбільш ефективного засобу зміцнення та збереження здоров'я.

Слід також відмітити, що спосіб життя студентів й середовище проживання – комплекс факторів, які активно впливають на стан індивідуального здоров'я.

Вказане, на наш погляд, можна покращити, формуючи культуру способу життя з використанням методів і прийомів фізичної культури і спорту, створення на цій основі педагогічних умов. З цією метою ми розробили схему-модель методів формування здорового способу життя студентів (рис. 1).

Перше, з чого почали цю роботу, це з пропаганди здорового способу життя на всіх видах занять з фізичного виховання. З цієї метою для кожного з занять розробили недовготривалі бесіди (тренінги) з тематики здорового способу життя. Наприклад: “Палити – здоров'я псувати”, “Алкоголь вживати – здоров'я втрачати”, “Вживати наркотики – шлях до небуття” та інш. На таких бесідах подається також інформація про життя видатних спортсменів-олімпійців життя яких є зразком для молоді людини.

При цьому важливим є надання інформації студентам про бібліографічні джерела для самостійного читання і обговорення (створено “бібліографічний довідник” з проблеми здорового способу життя та фізичної культури і спорту).

Рис. 1. Модель сприяння формування здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів.

Самі заняття з фізичного виховання дуже сприяють покращенню здоров'я, підтримці основних органів людини у нормальному тонусі. Розробка і рекомендація індивідуальних фізичних комплексів, ранкових зарядок, обтирання, загартовування прохолодною водою, моржування сприяє цій же меті – покращенню здоров'я.

Велике значення для підтримки здорового способу життя відіграють спортивні секції. Секції з футболу, баскетболу, волейболу, з настільного тенісу, шахів, з плавання сприяють підтримці формування здорового організму. Тут слід звернути увагу на те, що при цьому студенти отримують не тільки спортивне навантаження та тренують м'язи і органи, при цьому має значення і те, що студент зайнятий цікавою справою і відволікається від не бажаних впливів, негативу.

Великий інтерес викликають у студентів екстремальні види спорту – спортивний туризм, спортивне орієнтування, спелеологія, гонки, скелелазання, рукопашний бій і, навіть пригодницькі гонки.

Так, як Херсонщина це унікальний край – степи, Дніпро, моря, ліс, заплави, пустелі, то ці природні об'єкти дають можливість здійснювати основні функції екстремальних видів спорту: змагальні, пізнавальні, оздоровчі.

Слід відмітити позитивний вплив різного роду походів – піших, на човнах, велосипедах тощо.

У всій цій роботі ми спиралися і на інтереси самих студентів, які представлені в таблиці “Фізкультурно-спортивні інтереси студентів” (табл. 1).

Сучасний підхід до проблеми формування фізичної культури особистості вимагає, з одного боку, формування фізкультурної грамотності, що містить у собі ознайомлення із широким спектром засобів фізичної культури, наявних у розпорядженні суспільства, з іншого боку – облік індивідуальних особливостей та інтересів кожного студента. У цьому плані цікаво розглянути у якому ступені реалізуються інтереси студентів у сфері фізичної культури, а також проаналізувати показники регулярності занять окремими видами фізичних вправ у діапазоні „дуже подобається” – „байдужий до цього”.

Таблиця 1.

Фізкультурно-спортивні інтереси студентів (n=100)

Інтереси	Студенти			
	юнаки		дівчата	
	середній бал	ранг	середній бал	ранг
1	2	3	4	5
Велопогулянки	2,17	4	1,94	5
Заняття атлетичною гімнастикою	2,02	6	1,93	6
Заняття веслуванням, погулянки на човнах	1,97	7	1,79	7-8
Заняття виробничою гімнастикою	1,20	19	1,50	16
Заняття в групах здоров'я, ЗФП	1,81	10	1,37	18
Заняття купанням	2,58	1	2,41	2
Заняття оздоровчим бігом	1,62	15	1,56	15
Заняття ранковою гімнастикою	1,73	13	1,79	7-8
Заняття в спортивних секціях із спортивних ігор	2,03	5	1,65	9
Заняття в спортивних секціях із неігрових видів спорту	1,64	14	1,41	17
Заняття ритмічною гімнастикою	1,59	16-17	2,27	3-4
Заняття на тренажерах	1,85	9	1,63	12
Заняття шашками, шахами	1,78	12	1,60	13-14
Катання на ковзанах	1,80	11	1,60	13-14

1	2	3	4	5
Лижні прогулянки	1,32	18	1,35	19
Піші прогулянки	1,95	8	2,27	3-4
Рибний лов, полювання	2,30	2	1,64	10
Участь у змаганнях	1,59	16-17	1,64	11
Участь у походах	2,28	3	2,43	1

Висновки і перспектива подальших досліджень. Розглянутий комплекс педагогічних умов, що забезпечує формування здорового способу життя студентів технічних вищих навчальних закладів методами фізичної культури і спорту в значній мірі позитивно впливає на життя студентів, дозволяє їм підтримувати здоровий спосіб життя, відволікаючись від негативного впливу антисоціальних факторів. Життя студентів при сприянні фізичної культури і спорту стає цілеспрямованим, цікавим, пізнавальним і головне в рамках здорового способу життя.

Передумовою для подальшої розробки важливої тематики з формування здорового способу життя студентів технічних вузів методами фізичної культури і спорту слід вважати підвищення уваги до цієї проблеми усіх ланок вищих навчальних закладів і суспільства в цілому.

Викладена методика сприяє тому, що студенти краще стали відвідувати заняття з фізичного виховання, менше стали звертатися до університетського медичного пункту, підвищилась їх уважність та загальне відношення до занять з усіх предметів, покращився їх загальний стан здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Войтенко В.П. Здоровье здоровых. – К.: Здоровье, 1991. – 248с.
2. Волошин О.В. Здоровый способ життя – основа здоров'я// Валеологічна освіта в навчальних закладах України: стан, напрями і перспективи. – Кіровоград. КДПУ ім. В. Винниченко. 2003. – С. 23-28.
3. Давыденко Д.Н. Валеология как составная часть науки об индивидуальном здоровье // III национальный конгресс по профилактической медицине и валеологии. – С.-Пб., – 1996. – 60с.
4. Петленко В.П. Интерактивная медицина XXI века: Валеологические проблемы// III национальный конгресс по профилактической медицине и валеологии. – С.-Пб., – 1996. – С. 9-17.
5. Савченко С.Я. Від людини освіченої до людини культури. Ціннісні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів// Рад. шк. – 1996. №5.
6. Бурова О.Г. Культура здоров'я – складовий компонент загальної культури особистості// Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції „Здоров'я та освіта: проблеми перспективи”. – Донецьк: ДОНДУ. 2000. – С. 15-17.
7. Дубровський В. І. Спортивна медицина. – К.: Владос, 1998. – С.480-490.

Одинцов Н.В.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИЕ ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ МЕТОДАМИ И СРЕДСТВАМИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА

Статья посвящена процессу формирования здорового образа жизни студентов технических высших учебных заведений методами и средствами физической культуры и спорта.

Ключевые слова: формирование, здоровый образ жизни, методы и средства физической культуры и спорта.

PEDAGOGICAL CONDITIONS THAT ENSURE THE FORMATION OF A HEALTHY WAY OF LIFE OF STUDENTS OF TECHNICAL INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION METHODS AND MEANS OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

The article is devoted to process of formation of a healthy way of life of students of technical institutions of higher education methods and means of physical culture and sports.

Key words: formation of a healthy way of life, methods and means of physical culture and sports.

УДК 371.4:81.44

Пентилюк І.С.

ПЕДАГОГІЧНІ І СОЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

У статті розглядаються педагогічні і соціальні аспекти процесу виховання мовної особистості.

Автор аналізує проблему виховання мовної особистості засобами гуманітарних наук – мови та літератури, враховуючи соціальні чинники розвитку особистості.

Ключові слова: мовна особистість, особистісно орієнтований підхід, педагогізація, соціалізація, чинники виховання, спілкування.

Мовна освіта була і залишається особливою функцією держави і суспільства, пріоритетною серед соціальних інститутів, оскільки спрямована на формування й розвиток соціально значущих якостей кожної людини як члена суспільства й громадянина держави. Завдяки мовній освіті відбувається активний вплив на формування свідомості всього суспільства й регулювання саморозвитку окремого індивіда як суб'єкта навчально-виховного процесу в сучасній школі, що ґрунтується на ідеї особистісно орієнтованого виховання й цілісного розвитку особистості. На думку акад. І.Беха, ця ідея “в сучасній школі вирішується скоріше інтуїтивно, оскільки цілеспрямованої стратегії розвитку особистості педагоги не мають”. І далі: “Нині у психолого-педагогічній науці владно заявляє про себе такий конструктивний підхід, згідно з яким слід створювати нові механізми виховання і моральної саморегуляції школярів” [2, с.4]. Особистісно орієнтований підхід ґрунтується на ідеї гуманістичної психології і педагогіки, які розвивають і збагачують теорію і практику виховання особистості.

Найголовнішими засобами виховання дитини на гуманістичних засадах були і залишаються “найбільш гуманітарні” науки – рідна мова і література. Саме вони забезпечують на підлітковому етапі життя людини цілісний розвиток її як мовної особистості, з відповідними ціннісними орієнтаціями, що сприяють активному входженню її в соціум. При цьому необхідно враховувати соціальні чинники розвитку особистості. Це свідчить, що мовну особистість необхідно розглядати у двох аспектах – як суб'єкт, який потребує виховання індивідуальних якостей та ціннісних орієнтацій, і як індивід, який соціалізується внаслідок перебування в певному людському середовищі з його звичаями, традиціями, культурними й економічними особливостями, що активно впливають на формування особистості.

Для нашого дослідження сутнісно необхідним стає аналіз виховання мовної особистості крізь призму соціального й педагогічного [2, с.37].

Розвиток особистості відбувається в певному середовищі, тобто піддається соціалізації. Учені визначають цей процес як “уходження індивіда в соціальні стосунки, яке здійснюється шляхом засвоєння соціального досвіду і його відтворення у діяльності й спілкуванні” [7, с.33]. Саме завдяки соціалізації особистість стає членом суспільства,